

*Наталія Миколаївна Пархоменко,
вчений секретар Інституту держави і права
імені В.М. Корецького НАН України,
доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАН України,
заслужений юрист України
ORCID: 0000-0002-5870-9261*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ ТА ТЛУМАЧЕННЯ НОРМ ПРАВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ПРАВОВОЇ РЕФОРМИ

Постановка проблеми. Стан правопорядку, особливо за умов транзитивної демократії та перманентного реформування державного ладу, залежить від багатьох чинників, але першочергово і безпосередньо від рівня розвиненості національної системи права і законодавства. Відповідно вагомим значення набуває якість, узгодженість та єдність розуміння змісту законодавства, що безпосередньо впливає на практику правореалізації загалом та правозастосування зокрема. В цьому аспекті актуальності набуває розв'язання проблем, пов'язаних із забезпеченням правової визначеності та з'ясування дійсного змісту норм права в процесі правового регулювання суспільних відносин. Необхідно погодитись, що «без всебічного і глибокого розуміння змісту правових норм неможливе правове регулювання суспільних відносин, забезпечення демократії, економічної та політичної свободи особистості, утвердження законності і правового порядку. Тому нормативне тлумачення повинно забезпечити чітке та однакове застосування нормативно-правових актів і сприяти встановленню принципу верховенства права та захисту прав і свобод людини і громадянина» [1, с. 3].

Європейський суд з прав людини зауважив, що «дотримання принципу верховенства права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема, у закони, які за своїм змістом мають бути проникнуті передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо; всі ці елементи права об'єднуються якістю, що відповідає ідеології справедливості, ідеї права, яка значною мірою дістала відображення в Конституції України» [2]; окрім того, як один із фундаментальних аспектів верховенства права принцип правової визначеності вимагає, щоб при остаточному вирішенні справи судами їхні рішення не викликали сумнівів [3].

Відповідно реалізація принципу правової визначеності визначає межі тлумачення, забезпечує сталість правозастосування, передбачуваність та прогнозованість правового регулювання. Водночас відомо, що невід'ємною ознакою будь-якої мови є її багатозначність. Звідси випливає, що досягти стовідсоткової ясності та однозначності закону неможливо (навіть якщо ставити це за мету). Відтак неможливо досягти і стовідсоткової правової визначеності. Під час прийняття закону не можна передбачити всіх змін, що відбудуться в суспільстві та, відповідно, у праворозумінні. Часто не можна уявити навіть усіх життєвих обставин, які підпадуть під дію тієї чи іншої норми. Тим більше неможливо уявити собі наперед нові життєві обставини, які з'являться в майбутньому, особливо зважаючи на стрімкий розвиток людства [4, с. 60].

Сучасний якісний стан законодавства України характеризується неоднозначністю правових положень, суперечливістю змісту окремих правових актів, що безумовно призводить до складності їх застосування та, іноді, позбавлення можливості захисту прав і свобод громадян. Відповідно виникає потреба здійснення офіційного з'ясування та роз'яснення змісту законів України безстороннім й неупередженим державним органом, яким за Конституцією України, до недавнього часу, був Конституційний Суд України.

Проблема офіційного тлумачення є актуальною не тільки для Конституційного Суду України, Верховної Ради України, а й інших суб'єктів інтерпретаційної діяльності. Це важливо і в тому аспекті, що результати тлумачення Конституції і законів України – це гостра не тільки юридична, а й політична проблема; вона зачіпає досить істотні економічні інтереси різних соціальних угруповань. Тому вона заслуговує на глибокий науковий аналіз [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Якість нормативно-правової бази загалом та якість законодавства зокрема в аспекті його тлумачення уповноваженими суб'єктами вже отримала дослідження, але була і залишається однією із ключових проблем юридичної теорії і практики. Зокрема, серед дослідників: Ю. Власов, В. Гончаров, М. Мельник, Н. Оніщенко, С. Полєніна, П. Рабінович, А. Ришелюк, Г. Саміло, О. Сирих, М. Тесленко, Ю. Тодика, та ін., досліджуючи цю проблему, визначили критерії, чинники, складові тлумачення, офіційного тлумачення, забезпечення якості закону в сучасній демократичній державі, а також наголосили на ефективності тлумачення та наслідках реалізації неякісного законодавства.

Мета статті. Метою цієї статті є визначення актуальних проблем правової визначеності та тлумачення норм права на сучасному етапі правової реформи.

Основні результати дослідження. Загалом якість закону розглядається як його невід'ємна властивість, яка визначається у зв'язку із необхідністю тлумачення його окремих положень з огляду на конкретні суспільні відносини.

У Дослідженні «Мірило правовладдя» Європейської комісії «За демократію через право» (2016 р.), зазначається, що поняття «якість закону» охоплює два складових елементи: передбачуваність актів права (чи наслідки приписів права є передбачуваними? чи укладено акти права в зрозумілий спосіб? чи вказує нове законодавство чітко на те, що попередньо ухвалене (і яке саме) законодавство скасовано або змінено? чи зміни інкорпоровано до зведеної версії приписів актів права, припустимої для суспільства?); сталість і послідовність приписів права (чи є приписи актів права сталими та послідовними? чи є приписи актів права сталими настільки, що вони зазнають змін лише за належного попередження про це? чи є їх застосування послідовним?) [6].

Відповідно, серед вимог якості законодавства є його чіткість, точність, доступність, передбачуваність та легітимність очікувань, що забезпечує однакове тлумачення його положень суб'єктами правозастосування, в тому числі судовими органами державної влади. Це, в свою чергу, є однією із гарантій забезпечення справедливості, прав і свобод громадян, захист його законних інтересів, підтримання режиму законності та правопорядку. Окрім того, стала практика судового тлумачення окремих положень законодавства забезпечує сталість та передбачуваність правового регулювання.

Таким чином, однозначність і передбачуваність правозастосування зумовлює системність і послідовність у діяльності відповідних органів, насамперед судів [7].

Особливу вагомість, при цьому, мають обов'язкові до виконання акти офіційного тлумачення законодавства. Інституційно та організаційно проблема офіційного тлумачення набула оформлення в аспекті створення перших конституційних судів в країнах Європи на початку ХХ століття.

З теоретичних позицій визначення поняття «офіційне тлумачення», то в юридичній науці існують різні підходи до його сутності та змісту, але загалом його розуміють як спрямовану на з'ясування та роз'яснення об'єктивного змісту правових норм діяльність уповноважених суб'єктів, результатом якої є обов'язковий до виконання акт офіційного тлумачення. Актам офіційного тлумачення притаманна неперсоніфікованість та обов'язковість до виконання. Залежно від суб'єкта, який уповноважений роз'яснювати норми законів, виокремлюють легальне (здійснює Конституційний Суд України на відповідність Конституції України), автентичне (здійснює суб'єкт видання правового акта), відомче (здійснюють державні установи, згідно з законодавчо наданими їм повноваженнями) види офіційного тлумачення законодавства. Останні два види тлумачення називають також делегованим.

Зупиняючись на аналізі легального тлумачення, необхідно зазначити, що відповідно до положень Конституції України в редакції 1996 року, а саме ч. 2 Статті 147: «Конституційний Суд України вирішує питання про відповідність законів та інших правових актів Конституції України і дає офіційне тлумачення Конституції України та законів України». Підставами для звернення до КСУ були неоднозначність тлумачення судами загальної юрисдикції положень окремих законів. Це положення знайшло розвиток у Статті 13 Закону України «Про Конституційний Суд України». В юридичній науці зазначені законодавчі положення набули схвалення та підтримки, адже віднесення такого тлумачення до виключної компетенції Конституційного Суду України, на переконання науковців, було цілком обґрунтованим і належить до сфери суджень, підкріплюється їх інтелектуальною здатністю знати про право більше, ніж звичайний юрист [8].

У період з листопада 1997 року (року набуття чинності попереднім Законом України «Про Конституційний Суд України») й до липня 2017 року (моменту втрагую ним чинності у зв'язку з прий-

няттям нового Закону України «Про Конституційний Суд України») єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні виніс 41 рішення за зверненнями саме громадян України щодо офіційного тлумачення законів України у рамках забезпечення реалізації чи захисту конституційних прав та свобод людини і громадянина. Ще декілька рішень стосовно офіційного тлумачення положень законів у межах здійснення парламентського контролю за дотриманням прав і свобод людини в Україні було винесено за зверненням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини [9].

Ситуація в цьому аспекті змінилася з набранням чинності 30 вересня 2016 року Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 2 червня 2016 року №1401-VIII. Зокрема, згідно з цим Законом суттєво змінилися повноваження Конституційного Суду України. Відповідно до нової редакції статей 147, 150 Конституції України Конституційний Суд України не розглядає питань щодо офіційного тлумачення законів України.

Наразі цим повноваженням не наділено жоден орган державної влади. Тобто питання визначення суб'єктів, які б здійснювали офіційне роз'яснення змісту нормативно-правових актів, окрім Конституції України, або є суб'єктом офіційного тлумачення законів та інших нормативно-правових актів України, залишається відкритим.

Втім, варто згадати і про роль Міністерства юстиції України у правотлумачній діяльності. Зокрема, відповідно до підпункту 14 пункту 4 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого Указом Президента України від 30 грудня 1997 року № 1396/97, Мін'юст України відповідно до покладених на нього завдань надавав роз'яснення чинного законодавства державним органам, підприємствам, установам і організаціям, відіграючи провідну роль у офіційному роз'ясненні законодавства. Наразі, згідно підпункту 32 пункту 4 чинної редакції Положення про Міністерство юстиції України (2014), Міністерство надає лише роз'яснення з питань, пов'язаних з діяльністю Мін'юсту, його територіальних органів, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Міністерства, а також стосовно актів, які ним видаються [10].

Частково правове регулювання офіційного тлумачення здійснюється на рівні окремих законів, де визначені повноваження органів державної влади щодо надання роз'яснень чинного законодавства. Зокрема, відповідно до пункту 13 частини другої статті 64 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» виконавча дирекція Пенсійного фонду зобов'язана надавати безоплатно страхувальникам і застрахованим особам в усній та письмовій формі, а також через засоби масової інформації консультації з питань застосування законодавства про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, роз'яснювати їхні права, обов'язки і відповідальність, порядок сплати страхових внесків, заповнення звітності та інші питання відповідно до цього Закону.

Таким чином, на конституційному і законодавчому рівні питання щодо офіційного тлумачення законів України, не на відповідність Конституції України, а на звернення державних органів, підприємств, установ і організацій щодо з'ясування дійсного змісту норм права, практично відсутнє.

Позиції вчених щодо такої ситуації розділились. Одні вважають, що вилучення права на конституційне звернення як письмове клопотання до Конституційного Суду України про необхідність офіційного тлумачення Конституції України та законів України з метою забезпечення реалізації чи захисту конституційних прав та свобод людини і громадянина, а також прав юридичної особи, призвела до обмеження повноважень Конституційного Суду України в частині гарантування прав і свобод людини і громадянина (Радченко О. І.) шляхом можливості звернення до органу конституційної юрисдикції з проханням дати офіційне тлумачення законів України [9].

Інша група вчених, підтримуючи таку законодавчу новелу, вважають, що ніякого позбавлення прав громадян не відбулося, оскільки зазначене право було компенсоване можливістю громадян подавати конституційну скаргу до Конституційного Суду. Відповідно до статті 55 Конституції України «Конституційною скаргою є подане до Суду письмове клопотання щодо перевірки на відповідність Конституції України (конституційність) закону України (його окремих положень), що застосований в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права на конституційну скаргу». Відповідно ж до статті 84 Конституції України, за результатами розгляду скарг Суд приймає обов'язкове до виконання рішення.

На думку С. Шевчука, радянська традиція передбачала офіційне тлумачення законів. У часи СРСР це повноваження здійснювали президії верховних рад у проміжках між з'їздами, і, по суті, це було політичне повноваження. Коли Україна здобула незалежність і готувалася Конституція, то вирішили це повноваження віддати Конституційного Суду України, але воно достатньо штучне.

Ось таких функцій конституційні суди в Європі якраз і не мають. Тому це повноваження втрачає і Конституційний Суд України [11].

Дехто вважає, що ця функція неофіційно перейшла до юрисдикції Верховного Суду. Але Верховний Суд здійснює лише казуальне тлумачення, адже відповідно до пп. 5, 6 ст. 13 Закону України «Про судоустрій та статус суддів»: лише висновки щодо застосування норм права, викладені у постановках Верховного Суду, є обов'язковими для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права; висновки щодо застосування норм права, викладені у постановках Верховного Суду, враховуються іншими судами при застосуванні таких норм права. Окрім того, згідно із п. 10-2) статті 46 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» Пленум Верховного Суду за результатами аналізу судової статистики та узагальнення судової практики надає роз'яснення рекомендаційного характеру з питань застосування законодавства при вирішенні судових справ.

Зазначений підхід, на думку М. Костицького та Н. Кушакової-Костицької, є хибним і не притаманним європейській правовій традиції. Окрім того, позбавлення Конституційного Суду України функції тлумачення законів має під собою політичну доцільність, є тенденцією обмеження його повноважень [12, с. 91-92].

Таким чином відбулася заміна повноваження Конституційного Суду України на офіційне тлумачення законів України на право подання зацікавленими суб'єктами конституційної скарги щодо конституційності окремих законів чи їх частин. Втім, Рішення Конституційного Суду України за результатами розгляду скарги має виключно перспективну дію і на спірні правовідносини, що в ній зазначені, вплинути не може, оскільки вони виникли до прийняття такого рішення. «Натепер рішення Конституційного Суду України по справі за конституційною скаргою не забезпечує дійсний перегляд остаточного судового рішення, в тому числі по судовій справі особи-заявника» [13]. Відповідно втрачається дієвість та ефективність конституційної скарги як інструмента захисту та відновлення порушених прав людини.

Висновки. Проблема забезпечення правової визначеності та офіційного тлумачення є однією з найбільш актуальних і складних конституційно-правових проблем сьогодення на пострадянському просторі, оскільки йдеться про ефективність реалізації Конституції і законів, які визначають напрямки розвитку правової системи України, механізми забезпечення прав і свобод громадян. З огляду на це, неоднозначною є оцінка позбавлення громадян, підприємств та установ можливості отримання офіційного роз'яснення окремих положень законодавчих актів у випадку їх неоднозначного застосування судами як одного із засобів захисту порушених прав. Адже Верховна Рада України, внівши зміни до Конституції України й вилучивши з переліку повноважень Конституційного Суду України право офіційно тлумачити закони України, так і не віднесла його до компетенції жодного іншого органу державної влади.

Список використаних джерел

1. Костюк О. М. Теоретико-правові засади нормативного тлумачення : автореферат дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» Костюк Ольга Миколаївна; Івано-Франків. ун-т права ім. короля Данила Галицького. Івано-Франківськ, 2017. С. 3.
2. Рішення Конституційного Суду України від 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004. у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-04#Text>
3. Рішення ЄСПЛ від 28 жовтня 1999 року у справі «Брумареску проти Румунії», заява № 28342/95, § 61.
4. Данішевська В. Ключові засади та підходи до вирішення конфліктів тлумачення законів. Взаємні здобутки Європейської Комісії «За демократію через право» і органів конституційної юстиції та проблеми тлумачення у конституційному судочинстві : збірник матеріалів і тез Міжнародної онлайн-конференції (м. Київ, 25 червня 2020 р.). Київ : ВАІТЕ, 2020. С. 60.
5. Тодика Ю. М. Способи тлумачення Конституції і законів України Конституційним Судом. Вісник Академії правових наук України. Харків : Право, 2001. № 2 (25). С. 51-59. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/4565/1/Toduka_51.pdf
6. Європейська комісія «За демократію через право» Мірило правовладдя. Коментар. ГЛОСАРІЙ. Страсбург, 18 березня 2016 року. Дослідження №711/2013 http://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2017/09/Rule_of_Law_Checklist_UKR.pdf

7. *Постанова* Касаційної палати Верховного Суду від 14 березня 2018 року у справі № 917/1503/17.
8. *Селіванов А. О., Стрижак А. А.* Питання теорії конституційного правосуддя в Україні: актуальні питання сучасного розвитку конституційного правосуддя. Київ : Логос, 2010. 275 с.
9. *Радченко О. І.* Офіційне тлумачення закону в контексті удосконалення національного механізму захисту прав людини в Україні <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:I3C1xwQGyHYJ:univd.edu.ua/science-issue/issue/2996+&cd=9&hl=ru&ct=clnk&gl=ua>
10. *Постанова* Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 р. № 228 «Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF#Text>
11. *Шевчук С.* Головна ідея правосуддя – з безлічі формальностей зробити справедливе рішення. «Юридична газета», 6 жовтня 2015 р.
12. *Костицький М., Кушакова-Костицька Н.* Тлумачення Конституції та законів України Конституційним Судом України та іншими органами судочинства: спільність та відмінність. Взаємні здобутки Європейської Комісії «За демократію через право» і органів конституційної юстиції та проблеми тлумачення у конституційному судочинстві : збірник матеріалів і тез Міжнародної онлайн-конференції (м. Київ, 25 червня 2020 р.). Київ : ВАІТЕ, 2020. С. 91-92.
13. *Терлецький Д.* Конституційна скарга як національний засіб юридичного захисту: юридичні наслідки. URL: <https://uplan.org.ua/analytics/konstytutsiina-skarha-iak-natsionalnyi-zasib-iurydychnoho-zakhystu-iurydychni-naslidky>

References

1. *Kostiuk O. M.* Teoretyko-pravovi zasady normatyvnoho tлумachennia : avtoreferat dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.01 «Teoriia ta istoriia derzhavy i prava; istoriia politychnykh i pravovykh uchen» Kostiuk Olha Mykolaivna; Ivano-Frankiv. un-t prava im. korolia Danyla Halytskoho. Ivano-Frankivsk, 2017. S. 3.
2. *Rishennia* Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 2 lystopada 2004 roku № 15-rp/2004. u spravi za konstytutsiinym podanniam Verkhovnoho Sudu Ukrainy shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) polozhen statti 69 Kryminalnoho kodeksu Ukrainy (sprava pro pryznachennia sudom bilsh miakoho pokarannia) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-04#Text>
3. *Rishennia* YeSPL vid 28 zhovtnia 1999 roku u spravi «Brumaresku proty Rumunii», zaiava № 28342/95, § 61.
4. *Danishevska V.* Kliuchovi zasady ta pidkhody do vyrishennia konfliktiv tлумachennia zakoniv. Vzaiemni zdobutky Yevropeiskoi Komisii «Za demokratiu cherez pravo» i orhaniv konstytutsiinoyi yustytzii ta problemy tлумachennia u konstytutsiinomu sudochynstvi : zbirnyk materialiv i tez Mizhnarodnoi onlain-konferentsii (m. Kyiv, 25 chervnia 2020 r.). Kyiv: VAITE, 2020. S. 60.
5. *Todyka Yu. M.* Sposoby tлумachennia Konstytutsii i zakoniv Ukrainy Konstytutsiinym Sudom. Visnyk Akademii pravovykh nauk Ukrainy. Kharkiv: Pravo, 2001. № 2 (25). S. 51-59. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/4565/1/Toduka_51.pdf
6. *Yevropeiska* Komisiiia «Za demokratiu cherez pravo» Myrlyo pravovladdia. Komentar. HLOSARII. Strasburh, 18 bereznia 2016 roku. Doslidzhennia №711/2013 http://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2017/09/Rule_of_Law_Checklist_UKR.pdf
7. *Postanova* Kasatsiinoy palaty Verkhovnoho Sudu vid 14 bereznia 2018 roku u spravi № 917/1503/17.
8. *Selivanov A. O., Stryzhak A. A.* Pytannia teorii konstytutsiinoho pravosuddia v Ukraini: aktualni pytannia suchasnoho rozvytku konstytutsiinoho pravosuddia. Kyiv : Lohos, 2010. 275 s.
9. *Radchenko O. I.* Ofitsiine tлумachennia zakonu v konteksti udoskonalennia natsionalnoho mekhanizmu zakhystu prav liudyny v Ukraini <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:I3C1xwQGyHYJ:univd.edu.ua/science-issue/issue/2996+&cd=9&hl=ru&ct=clnk&gl=ua>
10. *Postanova* Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 2 lypnia 2014 r. № 228 «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Ministerstvo yustytzii Ukrainy» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF#Text>
11. *Shevchuk S.* Holovna ideia pravosuddia – z bezlichy formalnostey zrobyty spravedyve rishennia. «Iurydychna hazeta», 6 zhovtnia 2015 r.
12. *Kostytskyi M., Kushakova-Kostytska N.* Tлумachennia Konstytutsii ta zakoniv Ukrainy Konstytutsiinym Sudom Ukrainy ta inshymy orhanamy sudochynstva: spilnist ta vidminnist. Vzaiemni zdobutky Yevropeiskoi Komisii «Za demokratiu cherez pravo» i orhaniv konstytutsiinoyi yustytzii ta problemy tлумachennia u konstytutsiinomu sudochynstvi : zbirnyk materialiv i tez Mizhnarodnoi onlain-konferentsii (m. Kyiv, 25 chervnia 2020 r.). Kyiv : VAITE, 2020. S. 91-92.
13. *Terletsyky D.* Konstytutsiina skarha yak natsionalnyi zasib yurydychnoho zakhystu: yurydychni naslidky. URL: <https://uplan.org.ua/analytics/konstytutsiina-skarha-iak-natsionalnyi-zasib-iurydychnoho-zakhystu-iurydychni-naslidky>

Пархоменко Н. М. Актуальні проблеми правової визначеності та тлумачення норм права на сучасному етапі правової реформи

Проаналізовано взаємозв'язок правової визначеності та з'ясування дійсного змісту норм права в процесі правового регулювання суспільних відносин в аспекті здійснення офіційного тлумачення Конституційним Судом України. Наголошено на важливості актів офіційного тлумачення у механізмі правового регулювання суспільних відносин і неоднозначності та дискусійності позбавлення Конституційного Суду України, в процесі правової реформи, повноваження офіційного роз'яснення окремих положень законодавчих актів у випадку їх неоднозначного застосування судами як одного із засобів захисту порушених прав громадян.

Ключові слова: офіційне тлумачення, конституційна скарга, Конституційний Суд України, правове регулювання, правова визначеність, закон, якість.

Parkhomenko N. M. Actual problems of legal certainty and interpretation of legal norms at the present stage of legal reform

The interrelation of legal certainty and clarification of the true content of legal norms in the process of legal regulation of public relations in the aspect of official interpretation by the Constitutional Court of Ukraine is analyzed. Accordingly, the implementation of the principle of legal certainty determines the limits of interpretation, ensures the sustainability of law enforcement, predictability and predictability of legal regulation. The current qualitative state of Ukrainian legislation is characterized by ambiguity of legal provisions, contradictory content of certain legal acts, which certainly leads to the complexity of their application and, sometimes, deprivation of the opportunity to protect the rights and freedoms of citizens. Among the requirements for the quality of legislation is its clarity, accuracy, accessibility, predictability and legitimacy of expectations, which ensures uniform interpretation of its provisions by law enforcement agencies, including the judiciary.

Accordingly, there is a need for official clarification and clarification of the content of the laws of Ukraine by an impartial and impartial state body, which according to the Constitution of Ukraine, until recently, was the Constitutional Court of Ukraine.

It is emphasized on the importance of acts of official interpretation in the mechanism of legal regulation of public relations and ambiguity and debatability deprive the Constitutional Court of Ukraine in the process of legal reform of the power to officially explain certain provisions of legislation in case of their ambiguous use by courts as one means of protecting violated rights.

Keywords: official interpretation, constitutional complaint, Constitutional Court of Ukraine, legal regulation, legal certainty, legal act, quality.

DOI: 10.33663/2524-017X-2021-12-5

УДК 340.132(477)

*Ілля Дмитрович Шутак,
професор кафедри права ПВНЗ
Університету Короля Данила,
доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАПрН України,
заслужений діяч науки і техніки України
ORCID: 0000-0002-2539-5526*

**ЮРИДИЧНА ТЕХНІКА СУДОВОЇ ПРАКТИКИ
ТА ЇЇ РОЛЬ У ПРАВОТВОРЧОСТІ ДЕРЖАВИ**

Постановка проблеми. Загальноновизнано, що судова практика впливає на підвищення якості та ефективності нормативно-правової бази. Судова правотворчість доповнює важливу функцію судової влади – здійснення правосуддя. В процесі правозастосування постійно виникає потреба в таких видах юридичної техніки, як тлумачення й конкретизація норм права, що мають абстрактний, загальний характер. За допомогою юридичної техніки суд виконує роль уточнення права у правотворчому процесі.